

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 20 sierpnia 2012 r.

Poz. 3601

ROZPORZĄDZENIE DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU

z dnia 17 sierpnia 2012 r.

w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych¹⁾

Na podstawie art. 47 ust. 7 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Wprowadza się program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych w zlewni Dopływu z Gruntowic, w zlewni Giszki, Lipówki, Ołoboku i Trzemnej (Ciemnej), w zlewni Kanału Mosińskiego i Kanału Książ, w zlewni Kopli, w zlewni Lutynii, w zlewni Mogilnicy i Kanału Grabarskiego, w zlewni Olszynki, Racockiego Rowu i Żydowskiego Rowu oraz w zlewni Strugi Bawół, określonych w drodze rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 12 lipca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. 2012.3143), zwany dalej „Programem”.

2. Program stanowi Załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Program będzie realizowany przez 4 lata począwszy od dnia jego wejścia w życie.

§ 2. Tracą moc rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 7 kwietnia 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. Urz. Woj. Wlkp. 2008 r. Nr 66 poz. 1291 do 1298).

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Dyrektor
Regionalnego Zarządu
Gospodarki Wodnej
w Poznaniu
(-) Dariusz Krzyżański

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 68).

Załącznik
do Rozporządzenia
Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu
z dnia 17 sierpnia 2012 r.

**PROGRAM DZIAŁAŃ
MAJĄCYCH NA CELU OGRANICZENIE ODPLYWU AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH DLA
OBSZARÓW SZCZEGÓLNIE NARAŻONYCH
W ZLEWNI DOPŁYWU Z GRUNTOWIC, W ZLEWNI GISZKI, LIPÓWKI, OŁOBOKU
I TRZEMNEJ (CIEMNEJ), W ZLEWNI KANAŁU MOSIŃSKIEGO I KANAŁU KSIĄŻ,
W ZLEWNI KOPLI, W ZLEWNI LUTYNII, W ZLEWNI MOGILNICY I KANAŁU
GRABARSKIEGO, W ZLEWNI OLSZYŃKI, RACOCKIEGO ROWU I ŻYDOWSKIEGO ROWU
ORAZ W ZLEWNI STRUGI BAWÓŁ,
OKREŚLONYCH ROZPORZĄDZENIEM DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU
GOSPODARKI WODNEJ w POZNANIU
z dnia 12 lipca 2012 r.**

**DZIAŁ I
INFORMACJE PODSTAWOWE**

**Rozdział 1
Postanowienia Ogólne**

§ 1. Celem Programu jest:

- 1) zapobieganie pogorszeniu stanu wód;
- 2) poprawa stanu wód, w których pogorszenie już nastąpiło – ich jakość spadła poniżej określonych prawem norm.

§ 2. Użyte na potrzeby Programu określenia oznaczają:

- 1) ciekі naturalne – rzeki, strugi, strumienie i potoki oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy, naturalnymi lub uregulowanymi korytami;
- 2) duże jednostki przeliczeniowe inwentarza (DJP) – umowna jednostka przeliczeniowa zwierząt hodowlanych odpowiadająca zwierzęciu o masie 500 kg (np. jedna krowa o masie 500 kg) lub zwierzętom o łącznej masie 500 kg; współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na DJP zawiera załącznik nr 1 do Programu;
- 3) nawożenie – zgodne z potrzebami roślin stosowanie nawozów mineralnych, naturalnych, organicznych lub ich mieszanek oraz środków do użyźniania gleby w celu dostarczania roślinom składników pokarmowych lub zwiększania żyzności gleb;
- 4) gnojowica (płynny nawóz naturalny) – mieszanina kału i moczu zwierząt z domieszką wody;
- 5) gnojówka (płynny nawóz naturalny) – odciek z obornika (przefermentowany mocz zwierząt);
- 6) gleba – biologicznie czynna powierzchniowa warstwa litosfery, powstała ze skały macierzystej pod wpływem czynników glebotwórczych, podlegająca stałym przemianom;
- 7) komunalne osady ściekowe – pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych i innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych;
- 8) miejsce przechowywania nawozów naturalnych – zbiornik na płynne nawozy naturalne (gnojówkę lub gnojowicę), płyta obornikowa lub inne miejsce przechowywania obornika specjalnie przygotowane w tym celu z materiałów szczelnych i nieprzepuszczalnych zabezpieczających przed przedostawaniem się odcieków do wód lub do gruntu;
- 9) nawozy – produkty przeznaczone do dostarczania roślinom składników pokarmowych lub zwiększania żyzności gleb albo zwiększania żyzności stawów rybnych, którymi są nawozy mineralne, nawozy naturalne, nawozy organiczne i nawozy organiczno-mineralne;

- 10) nawozy mineralne – nawozy nieorganiczne, produkowane w drodze przemian chemicznych, fizycznych lub przerobu surowców mineralnych;
- 11) nawóz naturalny – obornik, gnojówka i gnojowica przeznaczone do rolniczego wykorzystania w tym również w formie przetworzonej, w tym pozostałości z biogazowi;
- 12) nawóz organiczny – nawozy wyprodukowane z substancji organicznej lub z mieszanin substancji organicznych, w tym komposty, a także komposty wyprodukowane z wykorzystaniem dżdżownic;
- 13) nawozy organiczno-mineralne – mieszaniny nawozów mineralnych i organicznych;
- 14) obornik (stały nawóz naturalny) – mieszanina kału i moczu zwierząt oraz ściółki;
- 15) pasze objętościowe soczyste – pasze zawierające w swoim składzie znaczną ilość wody, w tym zielonki, kiszonki;
- 16) równoważnik nawozowy – stosunek dawki składnika w nawozach mineralnych odpowiadający 100 kg tego składnika wniesionego w nawozach naturalnych;
- 17) system utrzymania zwierząt – sposób urządzenia budynku inwentarskiego decydujący o rodzaju nawozów naturalnych powstających w gospodarstwie (bezściółkowy lub ściółkowy); przy systemie bezściółkowym powstaje gnojowica, pomiot w przypadku klatkowego chowu drobiu nieśnego, przy systemie ściółkowym - obornik i gnojówka (płytką ściółką) lub tylko obornik (głęboka ściółką);
- 18) środki do użyźniania gleby – środki do nawożenia i użyźniania gleby (polepszacze glebowe, osady ściekowe i ścieki, środki wspomagające uprawę roślin i in.);
- 19) ujęcie wody – miejsce czerpania wody podziemnej lub powierzchniowej ze źródła wody wraz z urządzeniami i budowlami służącymi do jej poboru;
- 20) użytki rolne – grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami i grunty pod rowami;
- 21) źródło wody – zasób wód powierzchniowych płynących lub stojących albo nagromadzenie wód podziemnych w określonym środowisku geologicznym, z którego czerpie się wodę.

§ 3.1. Program obowiązuje na obszarach szczególnie narażonych wyznaczonych w drodze rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, zwanych dalej „OSN”.

2. Wykaz obębów ewidencyjnych objętych zakresem obowiązywania Programu określa załącznik nr 2 do Programu.

3. Program określa rodzaje, terminy i okresy obowiązywania środków zaradczych na OSN.

§ 4. W okresie realizacji Programu, podejmowane działania są ukierunkowane na eliminowanie błędów w praktyce rolniczej, przez wdrożenie obowiązkowych środków zaradczych do stosowania przez prowadzących działalność rolniczą na OSN.

§ 5. W celu realizacji działań Programu niezbędne jest stałe edukowanie prowadzących działalność rolniczą na OSN w zakresie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwiązywanie problemów ochrony środowiska istniejących na obszarze ich gospodarowania, przez szkolenia i doradztwo.

§ 6. Wywiązywanie się prowadzących działalność rolniczą na OSN z obowiązków nałożonych przez Program podlega kontroli, niewywiązywanie się – sankcjom, określonym w obowiązujących przepisach.

§ 7. W okresie realizacji Programu prowadzony jest monitoring stanu środowiska, którego celem jest oszacowanie efektów zastosowanych środków zaradczych oraz umożliwienie podjęcia właściwych decyzji co do dalszych działań na terenie wyznaczonego OSN.

§ 8. Po zakończeniu okresu obowiązywania Programu sporządza się sprawozdanie z jego wdrażania.

Rozdział 2

Naruszone standardy jakości środowiska

§ 9. W wodach wrażliwych w granicach OSN, wymienionych w rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 12 lipca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. 2012.3143) stwierdzono następujące naruszenia standardów:

Pkt.	Nazwa OSN	Przekroczenia standardu
1	OSN w zlewni Dopływu z Gruntowic	ciek: Dopływ z Gruntowic w 6,6 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
2	OSN w zlewni Giszki, Lipówki, Ołoboku i Trzemnej (Ciemnej)	ciek: Ciemna (A) w 0,3 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Giszka w 1,2 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
		ciek: Lipówka w 0,3 km - wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Niedźwiada w 2,3 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Ołobok w 1,5 km - rosnące stężenie azotanów w przedziale od 40 do 50 mg NO ₃ /l, od 1,5 km do 17,0 km - wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Trzemna (Ciemna) od 1,8 km do 11,3 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, w 11,3 km - wystąpienie eutrofizacji
3	OSN w zlewni Kanału Mosińskiego i Kanału Książ	ciek: Dąbrówka w 0,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Dopływ z Goli w 1,0 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji, narastająca eutrofizacja
		ciek: Kanał Książ w 3,0 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
		ciek: Kanał Mosiński w 45,2 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
		ciek: Kania w 0,5 km - wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Pogona w 7,0 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
4	OSN w zlewni Kopli	ciek: Głuszynka w 2,0 km - wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Kopel od 0,5 km do 10,8 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Średzka Struga w 1,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
5	OSN w zlewni Lutynii	ciek: Kotlinka w 0,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Lubianka w 5,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
		ciek: Lubieszka w 0,2 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
		ciek: Lutynia od 7,6 km do 37,1 km - wystąpienie eutrofizacji, od 25,8 km od 37,1 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
		ciek: Patoka w 0,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
6	OSN w zlewni Mogilnicy i Kanału Grabarskiego	ciek: Kanał Grabarski w 4,6 km - wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Mogilnica od 4,0 km do 37,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Mogilnica Wschodnia w 0,5 km - wystąpienie eutrofizacji, od 0,5 km do 4,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l
7	OSN w zlewni Olszynki, Racockiego Rowu i Żydowskiego Rowu	ciek: Olszynka w 1,2 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji, narastająca eutrofizacja
		ciek: Racocki Rów w 2,2 km - wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Żydowski Rów w 13,6 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		jez. Zbęchy - wystąpienie eutrofizacji
8	OSN w zlewni Strugi Bawół	ciek: Rudnik w 1,0 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, wystąpienie eutrofizacji
		ciek: Struga Bawół w 0,5 km - stężenie azotanów >50 mg NO ₃ /l, od 0,5 km do 13,5 km wystąpienie eutrofizacji

Rozdział 3 **Przewidywane efekty wdrożenia Programu**

§ 10.1. Przewiduje się, że w efekcie wdrożenia Programu, nastąpi istotna poprawa w zakresie praktyk rolniczych stosowanych przez prowadzących działalność rolniczą na OSN.

2. Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla prowadzących działalność rolniczą na OSN ułatwią im zdobycie umiejętności identyfikowania, przewidywania i rozwiązywania problemów, w szczególności z zakresu ochrony środowiska, występujących na obszarach ich gospodarowania.

3. Stosowanie przyjaznych dla środowiska praktyk oraz wzrost świadomości prowadzących działalność rolniczą na OSN niewątpliwie przyczyni się do ograniczenia negatywnego wpływu na wody.

DZIAŁ II **OBOWIĄZKI OSÓB PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ NA OSN W ZAKRESIE POPRAWY** **PRAKTYKI ROLNICZEJ**

Rozdział 1 **Okresy nawożenia**

§ 11. Ogólne zasady stosowania nawozów określone zostały w § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80, poz. 479 z późn. zm.).

§ 12. Na OSN stosuje się ponadto następujące zasady nawożenia:

- 1) nawożenie stosuje się w okresach i w warunkach, gdy nie ma zagrożenia, że zawarte w nich składniki mineralne, szczególnie związki azotu, będą wymywane do wód gruntowych lub zmywane do wód powierzchniowych w stopniu powodującym zagrożenie dla wód, a w konsekwencji ich zanieczyszczenie;
- 2) nawozy naturalne i organiczne na gruntach ornych stosuje się w okresie od dnia 1 marca do dnia 15 listopada;
- 3) nawozy płynne naturalne na łąkach trwałych i pastwiskach trwałych stosuje się od dnia 1 marca do dnia 15 sierpnia;
- 4) nawozy stałe naturalne stosuje się:
 - na łąkach trwałych od dnia 1 marca do dnia 30 listopada;
 - na pastwiskach trwałych od dnia 1 marca do dnia 15 kwietnia i od dnia 15 października do dnia 30 listopada;
- 5) nawożenia nie stosuje się przez cały rok na glebach nieuprawianych, w tym na ugorach.

§ 13. Przy użytkowaniu zmiennym (kośno-pastwiskowym) i przy wypasie kwaterowym stosuje się obniżoną dawkę azotu w ilości do 85 kg N/ha/rok z nawozów płynnych naturalnych, bezpośrednio po pokosie/wypasie, ale nie później niż do dnia 15 sierpnia.

§ 14. 1. Nawozy azotowe mineralne stosuje się:

- 1) na gruntach ornych i w uprawach wieloletnich od dnia 1 marca do dnia 15 listopada;
 - 2) na łąkach trwałych i pastwiskach trwałych od dnia 1 marca do dnia 15 sierpnia.
2. Termin 15 listopada, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 nie dotyczy producentów buraków, kukurydzy, którzy zawarli umowę kontraktacyjną na dostawę buraków, kukurydzy po dniu 15 listopada. Dla nich jesienny termin graniczny stosowania nawozów azotowych mineralnych oblicza się dodając 14 dni do terminu dostawy produktów rolnych objętych umową kontraktacyjną jednak nie później niż po zakończeniu okresu wegetacyjnego w danym regionie.

Rozdział 2 **Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami**

§ 15. Ogólne zasady przechowywania nawozów naturalnych regulują przepisy:

- 1) Art. 25 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.);

- 2) § 6, § 28, § 29, § 35 i § 48 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 132, poz. 877 z późn. zm.).

§ 16. Płynne nawozy naturalne należy przechowywać w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód.

§ 17. Należy zapewnić pojemność zbiorników do przechowywania gnojówki i gnojowicy, przez okres, w którym rolnicze ich wykorzystanie nie jest możliwe, odpowiadającą co najmniej 6 miesięcznej produkcji tych nawozów.

§ 18. Obornik należy przechowywać w sposób zabezpieczający przed przenikaniem odcieków do wód lub do gruntu, lub w przypadku utrzymywania zwierząt na głębokiej ściółce, w budynku inwentarskim o nieprzepuszczalnym podłożu, za wyjątkiem sytuacji, o której mowa w § 22.

§ 19. Należy zapewnić możliwość gromadzenia i przechowywania obornika przez okres, kiedy nie jest on rolniczo wykorzystywany, jednak nie krócej niż przez 6 miesięcy.

§ 20. Jeżeli prowadzący działalność rolniczą na OSN posiada nadmierną ilość nawozów naturalnych w stosunku do rzeczywistej pojemności ich przechowywania, musi on udokumentować, że nawozy usuwa w sposób nieszkodliwy dla środowiska.

§ 21. Nawozy naturalne przechowuje się w odległości większej niż 20 m od studni, od linii brzegu cieków i zbiorników wodnych, jeżeli obowiązujące przepisy nie stanowią inaczej.

§ 22. W okresie od dnia 1 marca do 31 października, jednak nie dłużej niż przez 12 tygodni, dopuszcza się złożenie obornika na przyzmi bezpośrednio na gruncie, przy zachowaniu następujących wymagań

- 1) przyzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim terenie, o dopuszczalnym spadku do 3%, na terenie niepiaszczystym i niepodmokłym, w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych;
- 2) w przypadku potrzeby ponownego złożenia obornika na przyzmi w kolejnym sezonie wegetacyjnym, przyzmy muszą być lokalizowane w innym miejscu;
- 3) lokalizację przyzmy oraz datę złożenia obornika w danym roku na danej działce prowadzący działalność rolniczą na OSN zaznacza na mapie lub szkicu działki, które przechowuje przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

§ 23. Sposób obliczania minimalnej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych podano w załączniku nr 3 do Programu.

§ 24. Prowadzący działalność rolniczą na OSN jest zobowiązany do dostosowania powierzchni lub pojemności posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych do wymogów, o których mowa w § 17 i § 19 w terminie do końca okresu obowiązywania Programu.

§ 25. Pasze soczyste przechowuje się na zabezpieczonym gruncie w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód, w szczególności w silosach, na płytach lub na podkładzie z folii i sieczki oraz pod przykryciem foliowym.

§ 26. Kiszonki składa się w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych oraz źródeł i ujęć wody.

Rozdział 3

Zasady nawożenia pól na terenie o dużym nachyleniu

§ 27. Ogólne zasady stosowania nawozów, rolniczego wykorzystania komunalnych osadów ściekowych oraz ścieków na terenie o dużym nachyleniu określają przepisy:

- 1) art. 44 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne;
- 2) art. 20 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- 3) art. 43 ust. 6 pkt 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
- 4) załącznik nr 8 część A pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2006 r. Nr 137, poz. 984 z późn. zm.).

§ 28. W przypadku działek o nachyleniu powyżej 10% zabiegi uprawowe należy wykonywać w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, o ile pozwala na to usytuowanie i powierzchnia działki.

§ 29. Orkę należy wykonywać odkładając skiby w górę stoku.

Rozdział 4

Ograniczenia nawożenia na glebach podmokłych, zalanych, zamarzniętych lub pokrytych śniegiem

§ 30. Ogólne zasady nawożenia określone zostały w przepisach:

- 1) art. 44 ust. 4 pkt. 1 i 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne;
- 2) art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- 3) art. 43 ust. 6 pkt. 4, 5, 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 4) § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

§ 31.1. Nawozy stosuje się oraz rolniczo wykorzystuje ścieki na glebach nie zamarzniętych powierzchniowo.

2. Zapis, o którym mowa w ust. 1 nie dotyczy pierwszej wiosennej dawki nawozów azotowych na uprawach roślin ozimych na glebach zamarzniętych powierzchniowo (nocne przymrozki i odwilże w dzień) jeżeli uzasadniają to względy agrotechniczne.

Rozdział 5

Nawożenie w pobliżu cieków

§ 32. Ogólne zasady stosowania nawozów i komunalnych osadów ściekowych określone zostały w przepisach:

- 1) art. 43 ust. 6 pkt 2, 3 i 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 2) § 3 ust. 4, 4a, 4b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

§ 33. Rozsiewacze nawozów i opryskiwacze myje się oraz wodę z ich mycia rozlewa w odległości większej niż 20 m od brzegu zbiorników oraz cieków wodnych.

§ 34. Wodopoje lokalizuje się poza zbiornikami i ciekami wodnymi.

Rozdział 6

Dawki i sposoby nawożenia

§ 35. Ogólne warunki nawożenia określone są przepisami:

- 1) art. 3 ust. 3 i 4, art. 17 ust. 3, art. 18 ust. 1, 2 i 6, art. 20 ust. 1 pkt 2b ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- 2) § 2 ust. 1 i 3, § 3 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania;
- 3) art. 43 ust. 2, 3, 4 i 4a oraz ust. 6 pkt 1, 8, 9, 11-14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 4) § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 137, poz. 924);
- 5) § 12, § 14 i § 15 pkt 1 i załącznik nr 8 część A 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

§ 36. W związku z tym, że ilość zastosowanych w ciągu roku nawozów naturalnych w każdym gospodarstwie nie może przekroczyć dawki 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, do obliczenia zawartości azotu w nawozach wyprodukowanych w gospodarstwie przez poszczególne rodzaje zwierząt, w zależności od systemu ich utrzymania, stosuje się przepisy załącznika nr 4 do Programu.

§ 37. Do opracowania planu nawożenia zobowiązani są wszyscy prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym).

§ 38. Bilans azotu wykonywany na potrzeby opracowania planu nawożenia sporządza się metodą „na powierzchni pola”.

§ 39.1. Po sporządzeniu bilansu składników, należy opracować plan nawożenia, w którym dokonuje się prawidłowego rozdziału składników nawozowych pod poszczególne rośliny płodozmianu, przy uwzględnieniu ich zapotrzebowania na azot oraz zasobność gleb w azot.

2. Plan nawożenia należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

§ 40. W gospodarstwach, o których mowa w § 37 nie można stosować wyższych dawek nawożenia, niż dawki wynikające z planu nawożenia, nawet jeżeli dawki określone w załączniku nr 5 do Programu są wyższe.

§ 41. Prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni do 100 ha użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym) stosują dawki nieprzekraczające maksymalnych dawek nawożenia azotem dla upraw w plonie głównym, o których mowa w załączniku nr 5 do Programu.

§ 42. Ilość dostępnego dla roślin azotu zawartego w nawozach naturalnych ustala się według zawartości w nich tzw. azotu działającego, który wylicza się w oparciu o równoważnik nawozowy określony w załączniku nr 6 do Programu.

§ 43. Jeśli w gospodarstwie powstają nawozy naturalne (obornik, gnojówka lub gnojowica) w ilości przekraczającej możliwości ich zastosowania na użytkach rolnych danego gospodarstwa (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym) tak, aby nie przekroczyć dopuszczalnej rocznej dawki 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, należy znaleźć odbiorcę tych nadwyżek.

§ 44.1. Prowadzący działalność rolniczą na OSN zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji wszystkich zabiegów agrotechnicznych a w szczególności związanych z nawożeniem (termin, rodzaj, zastosowana dawka pod daną uprawę).

2. Dokumentację należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

DZIAŁ III EDUKACJA PROWADZĄCYCH DZIAŁAŁOŚĆ ROLNICZĄ NA OSN W ZAKRESIE DOBREJ PRAKTYKI ROLNICZEJ ORAZ PROWADZENIE DLA NICH SPECJALISTYCZNEGO DORADZTWA

§ 45. Zadania w zakresie edukacji rolników prowadzone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. Nr 251, poz. 2507, z późn. zm.), zgodnie z którymi Ośrodki Doradztwa Rolniczego uczestniczą w realizacji zadań wynikających z Programów w zakresie upowszechniania wśród rolników wymogów obowiązujących na OSN, a także współpracują z regionalnymi zarządami gospodarki wodnej przy realizacji zadań wynikających z Programów z zakresu doradztwa rolniczego.

§ 46. Ośrodki Doradztwa Rolniczego w okresie trwania Programu zapewniają obsługę merytoryczną szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą na OSN, organizowanych we współpracy z właściwym wójtem gminy albo burmistrzem albo prezydentem miasta.

§ 47. W zależności od potrzeb i możliwości, szkolenia mogą być w całości poświęcone dyrektywie Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 68), zwanej dalej „dyrektywą 91/676/EWG”, lub wymogom Programu i Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej lub też stanowić element szkolenia w postaci jednego z bloków tematycznych.

§ 48. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej przekaze właściwemu wójtowi gminy albo burmistrzowi albo prezydentowi miasta w terminie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia Programu, materiały informacje o objęciu gminy zasięgiem OSN oraz postanowieniach Programu działań w celu ich rozpowszechnienia w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terytorium.

DZIAŁ IV
KONTROLA ROLNICZYCH ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZENIA I REALIZACJI PRZEZ
PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZĄ NA OSN OBOWIĄZKÓW OKREŚLONYCH W
PROGRAMIE

§ 49. Kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia i wypełniania obowiązków przez prowadzących działalność rolniczą na OSN realizowana jest przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287, z późn. zm.) w związku z art. 32 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.

DZIAŁ V
SPOSÓB MONITOROWANIA ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU
I JEGO EFEKTÓW

§ 50. W celu zgromadzenia danych na potrzeby opracowania raportu prowadzi się następującą sprawozdawczość:

- 1) sprawozdania dotyczące monitoringu wód;
- 2) sprawozdania dotyczące monitoringu gleb i płytkich wód gruntowych;
- 3) sprawozdania dotyczące doradztwa i szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą na OSN.

§ 51. Dla potrzeb sporządzenia raportu czteroletniego wykorzystuje się dane statystyczne, które stanowią materiał do rozpoznania i oszacowania wielkości i rodzaju produkcji rolnej oraz ustalenia zakresu wpływu działalności rolniczej na jakość wód.

§ 52. Sporządza się opis warunków środowiskowych, obejmujących w szczególności klimat, warunki hydrogeologiczne, ukształtowanie terenu i inne uwarunkowania charakteryzujące obszar kraju.

§ 53. Harmonogram planowanych działań określonych w Programie zawiera załącznik nr 7 do Programu.

**Załączniki do programu działań
mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie
narażonych, określonych rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej
w Poznaniu z dnia 17 sierpnia 2012 r.**

**Załącznik nr 1
Współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na DJP**

Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP
Konie ras dużych / Konie pozostałe		Owce	
Ogiery, klacze, wałachy	1,2	Owce powyżej 1 i 1/2 roku	0,1
Żrebacki powyżej 2 lat	1	Tryki powyżej 1 i 1/2 roku	0,12
Żrebacki od 1 roku do 2 lat	0,8	Jagnięta do 3 i 1/2 miesiąca	0,05
Żrebacki od 1/2 do 1 roku	0,5	Jarlaki tryczki	0,08
Żrebięta do 1/2 roku	0,3	Jarlaki maciory	0,1
Konie ras małych (m.in. hucuł, konik polski)		Drób	
Ogiery, klacze, wałachy	0,6	Kury, kaczki	0,004
Żrebacki powyżej 2 lat	0,5	Pisklęta	0,0014
Żrebacki powyżej 1 roku	0,35	Gęsi	0,008
Żrebacki od 1/2 do 1 roku	0,2	Indyki	0,024
Żrebięta do 1/2 roku	0,12	Przepiórki	0,0003
Bydło		Perlice	0,003
Buhaje	1,4	Gołębie	0,002
Krowy	1	Inne	
Jałówki cielne	1	Jelenie	0,29
Jałówki powyżej 1 roku	0,8	Daniele	0,12
Jałówki od 1/2 do 1 roku	0,3	Lisy pospolite	0,017
Cielęta do 1/2 roku	0,15	Lisy polarne	0,027
Kozy		Jenoty	0,02
Kozy matki	0,15	Norki samice	0,0036
Koźlęta do 3,5 miesiąca	0,05	Norki samce	0,007
Koźlęta od 3,5 miesiąca do 1,5 roku	0,08	Nutrie	0,007
Pozostałe kozy	0,1	Psy	0,05
Trzoda chlewna		Króliki	0,007
Knury	0,4	Szynszyle	0,001
Maciory	0,35	Tchórze samice	0,002
Warchlaki od 2 do 4 m-cy	0,07	Tchórze samce	0,004
Prosięta do 2 m-cy	0,02	Strusie afrykańskie	0,2
Tuczniki	0,14	Strusie Emu i Nandu	0,1
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb			1

Załącznik nr 2

Wykaz obrębów ewidencyjnych objętych zakresem obowiązywania Programu

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
1.	OSN w zlewni Dopływu z Gruntowic o pow. 41,28 km²			
	wągrowiecki	Damaśławek	302802_2.0002 Gruntowice	cały
			302802_2.0006 Międzylesie	Na południe od drogi Gruntowice-Międzylesie (biegnącej po dz. nr 152) i drogi Międzylesie-Dąbrowa (biegnącej po dz. nr 59 i 30).
			302802_2.0012 Stępuchowo	cały
		Mieścisko	302804_2.0002 Żabiczyn	cały
			302804_2.0004 Mirkowice	cały
			302804_2.0005 Zakrzewo	Na północ od drogi Mieścisko-Zakrzewo-Mirkowiczki (biegnącej po dz. nr 5, 3, 9, 11)
		Wągrowiec	302807_2.0034 Werkowo	cały
2.	OSN w zlewni Giszki, Lipówki, Ołoboku i Trzemnej (Ciemnej) o pow. 464,77 km²			
	ostrowski	Nowe Skalmierzyce	301702_5.0002 Biskupice Ołoboczne	cały
			301702_5.0003 Boczków	cały
			301702_5.0004 Chotów	cały
			301702_5.0005 Droszew	cały
			301702_5.0006 Fabianów	cały
			301702_5.0007 Gałązki Małe	cały
			301702_5.0008 Gałązki Wielkie	cały
			301702_5.0009 Głóski	cały
			301702_5.0010 Gniazdów	cały
			301702_5.0011 Gostyczyna	cały
			301702_5.0012 Kościeszów	cały
			301702_5.0013 Kotowiecko	cały
			301702_5.0014 Leziona	cały
			301702_5.0016 Ociąż	cały
			301702_5.0018 Skalmierzyce	cały
			301702_5.0019 Strzegowa	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			301702_5.0020 Śliwniki	cały
			301702_5.0022 Trkusów	cały
			301702_5.0023 Węgry	cały
		Ostrów Wielkopolski	301704_2.0001 Będziszyn	cały
			301704_2.0002 Biniew	cały
			301704_2.0004 Czekanów	cały
			301704_2.0006 Franklinów	cały
			301704_2.0008 Górzno	cały
			301704_2.0009 Gutów	cały
			301704_2.0011 Karski	cały
			301704_2.0012 Kołatajew	cały
			301704_2.0013 Kwiatków	cały
			301704_2.0014 Lamki	cały
			301704_2.0015 Lewkowiec	cały
			301704_2.0016 Lewków	cały
			301704_2.0020 Słaborowice	cały
			301704_2.0021 Sobótka	cały
			301704_2.0022 Szczyry	cały
			301704_2.0023 Świeligów	cały
			301704_2.0025 Wtórek	cały
		Raszków	301706_5.0001 Bieganin	cały
			301706_5.0004 Głogowa	cały
			301706_5.0005 Grudzielec	cały
			301706_5.0006 Grudzielec Nowy	cały
			301706_5.0008 Jaskółki	cały
			301706_5.0009 Jelitów	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			301706_5.0010 Korytnica	cały
			301706_5.0013 Moszczanka	cały
			301706_5.0015 Pogrzebów	cały
			301706_5.0016 Przybysławice	cały
			301706_5.0017 Radłów	cały
			301706_5.0018 Rąbczyn	cały
			301706_5.0019 Skrzebowa	cały
			301706_5.0021 Szczerawice	cały
			301706_4.0001 Raszków	cały
		Sieroszewice	301707_2.0002 Bilczew	cały
			301707_2.0004 Latowice	cały
			301707_2.0006 Ołobok	cały
			301707_2.0008 Psary	cały
			301707_2.0012 Sławin	cały
	pleszewski	Gołuchów	302005_2.0001 Czechel	cały
			302005_2.0002 Czerminiek	cały
			302005_2.0003 Gołuchów	cały
			302005_2.0005 Kajew	cały
			302005_2.0006 Karsy	cały
			302005_2.0007 Kościelna Wieś	Na zachód od drogi biegnącej przez dz. nr 478, 353, 35.
			302005_2.0008 Kucharki	cały
			302005_2.0009 Kuchary	Na zachód od drogi nr 42 Kościelna Wieś-Gołuchów (biegnącej po dz. nr 6126/1, 462, 5126/1).
			302005_2.0010 Krzywosądów	cały
			302005_2.0012 Szkudła	cały
			302005_2.0013 Tursko	Na południowy wschód od drogi Wielka Wieś-Grodzisko (biegnącej po dz. nr 556/1, 558).
			302005_2.0014 Wszółów	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
		Pleszew	302006_5.0001 Borucin	cały
			302006_5.0002 Bógwidze	cały
			302006_5.0004 Bronów	cały
			302006_5.0008 Janków	cały
			302006_5.0011 Kuczków	cały
			302006_5.0013 Lubomierz	cały
			302006_5.0021 Sowina	cały
			302006_5.0022 Sowina Błotna	cały
3.	OSN w zlewni Kanału Mosińskiego i Kanału Książ o pow. 662,20 km²			
	gostyński	Borek Wielkopolski	wszystkie	całe
		Gostyń	300402_5.0001 Bogusławki	cały
			300402_5.0002 Brzezcie	cały
			300402_5.0003 Czachorowo	cały
			300402_5.0004 Czajkowo	cały
			300402_5.0006 Daleszyn	Na południe od drogi Dusina-Daleszyn (biegnącej po dz. nr 355) oraz na zachód od drogi Daleszyc-Siężyca (biegnącej po dz. nr 324, 30/1, 23/10).
			300402_5.0007 Dusina	cały
			300402_5.0008 Stary Gostyń	cały
			300402_5.0009 Goła	cały
			300402_5.0010 Kosowo	cały
			300402_5.0011 Krajewice	cały
			300402_5.0012 Kunowo	Na wschód i południowy wschód od drogi 434 Gostyń-Małachowo (biegnącej po dz. nr 293/2, 40/5, 49/5).
			300402_5.0014 Ostrowo	cały
			300402_5.0016 Sikorzyn	cały
			300402_5.0021 Ziółkowo	cały
			300402_4.0001 Gostyń	cały
		Piaski	wszystkie	całe

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
		Pogorzela	300406_5.0001 Bielawy Pogorzelskie	cały
			300406_5.0003 Elżbietków	cały
			300406_5.0010 Międzyborze	cały
	jarociński	Jaraczewo	300601_2.0003 Cerekwica	cały
			300601_2.0004 Gola	cały
			300601_2.0005 Góra	cały
			300601_2.0006 Jaraczewo	cały
			300601_2.0007 Łobez	cały
			300601_2.0008 Łobzowiec	cały
			300601_2.0009 Łowęcice	cały
			300601_2.0010 Niedźwiady	cały
			300601_2.0011 Nosków	cały
			300601_2.0012 Panienka	cały
			300601_2.0013 Parzęczew	cały
			300601_2.0014 Rusko	cały
			300601_2.0015 Strzyżewko	cały
			300601_2.0016 Suchorzewko	cały
			300601_2.0017 Wojciechowo	cały
		Jarocin	300602_5.0010 Potarzycza	cały
	krotoszyński	Koźmin Wielkopolski	301203_5.0001 Biały Dwór	cały
			301203_5.0008 Góreczki	cały
			301203_5.0016 Stara Obra	cały
			301203_5.0018 Pogorzałki Wielkie	cały
			301203_5.0024 Szymanów	cały
			301203_5.0026 Walerianów	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			301203_5.0029 Wyrębin	cały
	średzki	Nowe Miasto nad Wartą	302503_2.0005 Chromiec	cały
			302503_2.0017 Skoraczew	cały
	śremski	Dolsk	302602_5.0002 Brzeźnica	cały
			302602_5.0006 Lipówka	cały
			302602_5.0008 Małachowo	Na południowy wschód od drogi Kunowo-Księginki (biegnącej po dz. nr 482/1, 482/2, 357, 124/1, 124/2, 373, 217).
			302602_5.0012 Mszczyszczyn	cały
			302602_5.0015 Pokrzywnica	cały
		Książ Wielkopolski	302603_5.0001 Brzóstownia	cały
			302603_5.0002 Chrząstowo	Na północ od drogi Pyszca - Chrząstowo (biegnącej po dz. nr 168/1, 153) i na wschód od drogi Chrząstowo-Dobczyn (biegnącej po dz. nr 137).
			302603_5.0003 Chwałkowo Kościelne	cały
			302603_5.0005 Jarosławki	cały
			302603_5.0006 Kielczynek	cały
			302603_5.0007 Kołacin	cały
			302603_5.0008 Konarskie	cały
			302603_5.0009 Konarzyce	cały
			302603_5.0010 Łązek	Na południe od linii biegnącej południową granicą działek leśnych nr 5007; 5006/4 i wzdłuż drogi biegnącej po działce 12/1.
			302603_5.0011 Mchy	cały
			302603_5.0012 Radoszkowo	cały
			302603_5.0015 Włościejewice	cały
			302603_5.0016 Włościejewki	cały
			302603_5.0017 Zaborowo	Na południe od drogi biegnącej działką nr 202 i dalej na południowy zachód od drogi Zaborowo-Książ Wlkp. (biegnącej po dz. nr 176/1, 440/1).
4.	OSN w zlewni Kopli o pow. 288,14 km²			
	poznański	Kleszczewo	wszystkie	całe

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
		Kostrzyn	302108_5.0002 Czerlejko	cały
			302108_5.0003 Czerlejno	cały
			302108_5.0004 Drzązgowo	cały
			302108_5.0006 Gułtowy	Na południe od linii kolejowej Poznań-Września i na zachód od drogi biegnącej po dz. nr 46; 62 i 45/7.
			302108_5.0007 Gwiazdowo	cały
			302108_5.0010 Libartowo	cały
			302108_5.0011 Klony	cały
			302108_5.0013 Siedlec	Na południe od linii kolejowej Kostrzyn-Września.
			302108_5.0015 Siekierki Wielkie	cały
			302108_5.0016 Skałowo	cały
			302108_5.0017 Sokolniki Drzązg.	cały
			302108_5.0018 Sokolniki Klonowskie	cały
			302108_5.0019 Strumiany	cały
			302108_5.0020 Tarnowo	cały
			302108_5.0021 Trzek	cały
			302108_5.0022 Węgierskie	cały
			302108_5.0024 Wróblewo	cały
			Kórnik	302109_5.0001 Biernatki
		302109_5.0002 Błazejewko		cały
		302109_5.0003 Borówiec		cały
		302109_5.0006 Czołowo		cały
		302109_5.0007 Dachowa		cały
		302109_5.0008 Dębiec		cały
		302109_5.0009 Dziecmierowo		cały
		302109_5.0010 Gądko		cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN	
			302109_5.0011 Kamionki	Na północ od linii biegnącej północną granicą działek leśnych nr 746, 996, wzdłuż drogi biegnącej po dz. nr 460/3, na północ od dz. nr 319/5, 319/4, 1052, 319/3 i 301/8.	
			302109_5.0013 Koninko	cały	
			302109_5.0015 Pierzchno	Na południe od linii kolejowej Poznań-Środa Wielkopolska.	
			302109_5.0016 Prusinowo	cały	
			302109_5.0018 Robakowo	cały	
			302109_5.0019 Runowo	cały	
			302109_5.0020 Skrzynki	Na wschód od działek 117/1, 118/2, 120/1, 121/4, 136/19, 136/18, 143/52, 144/3.	
			302109_5.0021 Szcodrzykowo	cały	
			302109_5.0022 Szczytniki	cały	
			302109_5.0023 Żerniki	cały	
			Mosina	302110_5.0014 Daszewice	cały
			średzki	Zaniemyśl	302505_2.0001 Bożydar
			302505_2.0015 Winna	cały	
5.	OSN w zlewni Lutynii o pow. 564,06 km²				
	jarociński	Jaraczewo	300601_2.0001 Bielejewo	cały	
			300601_2.0002 Brzostów	cały	
			300601_2.0018 Zalesie	cały	
		Jarocin	300602_4.0001 Ciświca	cały	
			300602_4.0002 Bogusław-Ługi	cały	
			300602_4.0003 Jarocin	cały	
			300602_4.0004 Bogusław-Kasztanowe	cały	
			300602_4.0005 Bogusław-Kopernika	cały	
			300602_4.0006 Bogusław-Przemysłowe	cały	
			300602_4.0007 Jarocin-700lecia	cały	

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			300602_5.0001 Annapol	cały
			300602_5.0002 Bachorzew	cały
			300602_5.0003 Cielcza	cały
			300602_5.0004 Golina	cały
			300602_5.0005 Kadziak	cały
			300602_5.0006 Kąty	cały
			300602_5.0007 Łuszczanów	cały
			300602_5.0008 Mieszków	cały
			300602_5.0009 Osiek-Cząszczew	cały
			300602_5.0011 Prusy	cały
			300602_5.0012 Radlin	cały
			300602_5.0013 Roszków	cały
			300602_5.0014 Roszkówko	cały
			300602_5.0015 Siedlemin	cały
			300602_5.0016 Tarce	cały
			300602_5.0017 Wilczyniec	cały
			300602_5.0018 Wilkowyja	cały
			300602_5.0019 Witaszyce	cały
			300602_5.0020 Witaszyczki	cały
			300602_5.0021 Zakrzew	cały
		Kotlin	wszystkie	całe
		Żerków	300604_5.0002 Bieżdziadów	cały
			300604_5.0003 Brzóstków	cały
			300604_5.0004 Chrzan	cały
			300604_5.0005 Dobieszczynna	cały
			300604_5.0007 Łgów	cały
			300604_5.0008 Lisew	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			300604_5.0009 Lubinia Mała	cały
			300604_5.0010 Ludwinów	cały
			300604_5.0013 Raszewy	cały
			300604_5.0015 Stęgosz	cały
			300604_5.0017 Śmiełów	cały
			300604_5.0018 Żerniki-Kretków	Na północ od drogi Podlesie-Żerniki (biegnącej po dz. nr 624) i na zachód od drogi wyznaczonej dz. nr 747, 743 i 784.
			300604_5.0019 Żółków	cały
			300604_4.0001 Miasto Żerków	cały
	krotoszyński	Koźmin Wielkopolski	301203_5.0002 Borzęccie	cały
			301203_5.0020 Sapieżyn	cały
			301203_5.0027 Wąlków	cały
	ostrowski	Raszków	301706_5.0002 Bugaj	cały
			301706_5.0011 Ligota	cały
			301706_5.0012 Koryta	cały
	pleszewski	Dobrzyca	302003_2.0001 Czarnuszka	cały
			302003_2.0002 Dobrzyca	cały
			302003_2.0003 Fabianów	cały
			302003_2.0004 Galew	cały
			302003_2.0005 Gustawów	cały
			302003_2.0006 Izbiczno	cały
			302003_2.0007 Karminek	cały
			302003_2.0008 Karmin	cały
			302003_2.0009 Karminiec	cały
			302003_2.0011 Lutynia	cały
			302003_2.0013 Sośnica	cały
			302003_2.0014 Sośniczka	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN	
			302003_2.0015 Strzyżew	cały	
			302003_2.0016 Trzebin	cały	
			302003_2.0017 Trzebowa	cały	
			Pleszew	302006_5.0023 Suchorzew	Na zachód od drogi łączącej m. Górka-Piekarzew (biegnącej po dz. nr 1; 50; 8; 18)
		średzki	Nowe Miasto nad Wartą	302503_2.0015 Radliniec	cały
				302503_2.0018 Szyplów	cały
				302503_2.0021 Wolica Pusta	cały
6.	OSN w zlewni Mogilnicy i Kanalu Grabarskiego 592,79 km²				
grodziski	grodziski	Granowo	300501_2.0001 Bielawy	cały	
			300501_2.0002 Drużyn	cały	
			300501_2.0003 Granowo	cały	
			300501_2.0004 Granówko	cały	
			300501_2.0005 Januszewice	cały	
			300501_2.0006 Kąkolewo Graniczne	cały	
			300501_2.0007 Kotowo	cały	
			300501_2.0008 Niemierzyce	cały	
			300501_2.0009 Separowo	cały	
			300501_2.0010 Strzępiń	cały	
			Grodzisk Wielkopolski	300502_5.0003 Borzysław	cały
				300502_5.0004 Chrustowo	cały
				300502_5.0006 Grąblewo	cały
		300502_5.0009 Kobylniki		cały	
		300502_5.0010 Kurowo		cały	
		300502_5.0011 Ptaszkowo		cały	
		300502_5.0014 Snowidowo		cały	
		300502_5.0016 Woźniki	cały		

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN	
		Kamieniec	300503_2.0001 Cykowo	cały	
			300503_2.0002 Cykówiec	cały	
			300503_2.0004 Doły	cały	
			300503_2.0006 Jaskółki	cały	
			300503_2.0007 Kamieniec	cały	
			300503_2.0008 Karczewo	cały	
			300503_2.0009 Konojad	cały	
			300503_2.0010 Kowalewo	cały	
			300503_2.0012 Lubiechowo	cały	
			300503_2.0015 Parzęczewo	Na północ od drogi Trzcinica-Puszczykowiec (biegnącej po dz. nr 60, 35, 22/2).	
			300503_2.0016 Puszczykowo	Na północ od drogi Puszczykowiec-Puszczykowo-Goździchowo (biegnącej po dz. nr 27, 97, 26).	
			300503_2.0017 Puszczykówiec	Na północ od drogi Trzcinica-Puszczykowiec-Puszczykowo (biegnącej po dz. nr 375/2, 107).	
			300503_2.0020 Ujazd	cały	
			300503_2.0021 Wąbiewo	cały	
			300503_2.0022 Wilanowo	cały	
			300503_2.0023 Wolkowo	cały	
			Rakoniewice	300504_5.0006 Elźbieciny	cały
				300504_5.0008 Gnin	cały
		300504_5.0010 Goździn		cały	
		300504_5.0016 Rataje		cały	
		300504_5.0018 Ruchocice		cały	
		Wielichowo	300505_5.0013 Zielęcín	cały	
	międzychodzki	Kwilcz	301402_2.0002 Chorzewo	Na południe od drogi nr 24 Pniewy-Lubosz.	
	nowotomyski	Kuślin	301501_2.0008 Śliwno	cały	
			301501_2.0010 Turkowo	cały	
		Opalenica	301505_5.0001 Dakowy Mokre	cały	

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			301505_5.0005 Kozłowo	cały
			301505_5.0006 Łagwy	cały
			301505_5.0008 Niegołewo	cały
			301505_5.0014 Urbanowo	cały
			301505_5.0015 Uścięcice	cały
			301505_5.0016 Wojnowice	cały
	poznański	Buk	302103_5.0002 Dakowy Suche	cały
			302103_5.0003 Dobieżyn	cały
			302103_5.0004 Dobra	cały
			302103_5.0007 Otuszy	cały
			302103_5.0008 Szewce	cały
			302103_5.0009 Wielka Wieś	cały
			302103_5.0010 Wiktorowo	cały
			302103_5.0011 Wysoczka	cały
			302103_4.0001 Buk	cały
		Stęszew	302114_5.0004 Jeziorki	cały
			302114_5.0009 Piekary	cały
			302114_5.0011 Sapowice	cały
			302114_5.0013 Słupia	cały
			302114_5.0015 Strykowo	cały
	szamotulski	Duszniki	302402_2.0603 Cheminko	cały
			302402_2.0604 Duszniki	cały
			302402_2.0606 Kunowo	cały
			302402_2.0607 Mieściska	cały
			302402_2.0608 Młynkowo	cały
			302402_2.0609 Niewierz	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			302402_2.0610 Podrzewie	cały
			302402_2.0611 Sarbia	cały
			302402_2.0612 Sędzinko	cały
			302402_2.0613 Sędziny	cały
			302402_2.0615 Wierzeja	cały
			302402_2.0616 Wilczyna	cały
			302402_2.0617 Wilkowo	cały
			302402_2.0618 Zakrzewko	cały
		Pniewy	302406_5.0403 Chełmno- Jakubowo	cały
			302406_5.0409 Koszanowo	cały
			302406_5.0415 Pniewy-Zamek	Na południe od drogi nr 24 Pniewy-Lubosz.
			302406_5.0419 Turowo	cały
7.	OSN w zlewni Olszynki, Racockiego Rowu i Żydowskiego Rowu o pow. 380,40 km²			
	kościański	Czempiń	301102_5.0001 Betkowo	cały
			301102_5.0002 Bieczyny	cały
			301102_5.0003 Borowo	cały
			301102_5.0004 Donatowo	cały
			301102_5.0006 Nowy Gołębin	cały
			301102_5.0007 Stary Gołębin	cały
			301102_5.0008 Gorzyce	cały
			301102_5.0009 Gorzyczki	cały
			301102_5.0013 Piotrkowice	cały
			301102_5.0017 Sierniki	cały
			301102_5.0018 Słonin	cały
			301102_5.0019 Srocko Wielkie	cały
			301102_5.0020 Nowe Tarnowo	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN	
			301102_5.0021 Stare Tarnowo	cały	
			301102_4.0001 Czempiń	cały	
		Kościan	301103_2.0002 Choryń	cały	
			301103_2.0004 Darnowo	cały	
			301103_2.0007 Katarzynin	cały	
			301103_2.0021 Nowy Lubosz	cały	
			301103_2.0024 Racot	cały	
			301103_2.0027 Spytkówki	cały	
			301103_2.0029 Stary Lubosz	cały	
			301103_2.0031 Turew	cały	
			301103_2.0033 Witkówki	cały	
			301103_2.0035 Wyskoć	cały	
			Krzywiń	301104_5.0003 Cichowo	cały
				301104_5.0010 Łagowo	cały
		301104_5.0011 Łuszkowo		cały	
		301104_5.0012 Mościszki		cały	
		301104_5.0014 Rabiń		cały	
		301104_5.0015 Rogaczewo Małe		cały	
		301104_5.0016 Rogaczewo Wielkie		cały	
		301104_5.0020 Zbęchy Pole		Na północ od drogi Jerka-Zbęchy Pole-Bieżyn (biegnącej po dz. nr 201, 200, 199).	
		301104_5.0021 Zbęchy		cały	
		Mosina		302110_5.0004 Borkowice	cały
	poznański		302110_5.0009 Nowiniki	Na północ od linii biegnącej północną granicą działek leśnych nr 430 i 459.	
			302110_5.0010 Pecna	cały	
			302110_5.0015 Hówiec	cały	
			302110_5.0018 Krosno	cały	

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
		Stęszew	302114_5.0001 Będziewo	cały
			302114_5.0008 Modrze	cały
			302114_5.0014 Srocko Małe	cały
			302114_5.0020 Wronczyn	cały
	śremski	Brodnica	302601_2.0003 Chaławy	cały
			302601_2.0008 Hówiec	cały
			302601_2.0011 Szoldry	cały
		Dolsk	302602_5.0005 Księgniki	cały
			302602_5.0007 Lubiatowo	cały
			302602_5.0010 Melpin	cały
			302602_5.0014 Ostrowieczno	cały
			302602_5.0017 Trąbinek	Na południe od granicy dz. drogowych nr 44 i 31 pod drogą łączącą m. Kotowo-Nowieczek.
			302602_4.0001 Dolsk	cały
			302604_5.0005 Dalewo	cały
		Śrem	302604_5.0017 Mórka	cały
			302604_5.0027 Wyrzeka	cały
OSN w zlewni Strugi Bawół o pow. 393,30 km²				
8.	gnieźnieński	Niechanowo	300308_2.0003 Czechowo	cały
			300308_2.0006 Grotkowo	cały
			300308_2.0009 Jarząbkowo	cały
			300308_2.0010 Jelitowo	cały
			300308_2.0011 Karsewo	cały
			300308_2.0012 Kędzierzyn	cały
			300308_2.0013 Malczewo	cały
			300308_2.0014 Marysin	cały
			300308_2.0015 Mierzewo	cały
			300308_2.0016 Mikołajewice	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			300308_2.0017 Mioszka	cały
			300308_2.0018 Niechanowo I	cały
			300308_2.0019 Niechanowo II	cały
			300308_2.0020 Nowa Wieś Niechanowska	cały
			300308_2.0022 Trzuskoleń	cały
			300308_2.0024 Żółcz	cały
			300308_2.0001 Arcugowo	cały
		Witkowo	300310_5.0001 Czajki	cały
			300310_5.0002 Chładowo	cały
			300310_5.0003 Ćwierdzin	cały
			300310_5.0004 Dębina	cały
			300310_5.0005 Folwark Piaski	cały
			300310_5.0007 Gorzykowo	cały
			300310_5.0008 Jaworowo	cały
			300310_5.0009 Kończkowo	cały
			300310_5.0010 Królewiec	cały
			300310_5.0011 Kamionka	cały
			300310_5.0012 Małachowo Kepe	cały
			300310_5.0013 Małachowo Wierzbiczany	cały
			300310_5.0014 Małachowo Szemborowice	cały
			300310_5.0015 Małachowo Złych Miejsc	cały
			300310_5.0016 Mąkownica	cały
			300310_5.0017 Malenin	cały
			300310_5.0018 Mielżyn	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			300310_5.0020 Odrawąż	cały
			300310_5.0021 Ruchocin	cały
			300310_5.0022 Ruchocinek	cały
			300310_5.0023 Skorzęcin	cały
			300310_5.0025 Sokołowo	cały
			300310_5.0026 Strzyżewo Witkowskie	cały
			300310_5.0027 Wiekowo	cały
			300310_5.0028 Witkówko	cały
			300310_4.0001 Witkowo	cały
	słupecki	Słupca	302306_2.0031 Wierzbovice	cały
		Strzałkowo	302307_2.0003 Burdzewo	cały
			302307_2.0004 Chwałkowice	cały
			302307_2.0005 Gonice Drugie	cały
			302307_2.0006 Graboszewo	cały
			302307_2.0007 Katarzynowo	cały
			302307_2.0009 Kościanki	cały
			302307_2.0010 Krępkowo	cały
			302307_2.0011 Młodziejewice	cały
			302307_2.0014 Rudy	cały
			302307_2.0015 Skarboszewo	Na południe od autostrady A2.
			302307_2.0016 Skąpe	cały
			302307_2.0017 Staw	cały
			302307_2.0019 Szemborowo	cały
			302307_2.0020 Unia	cały
			302307_2.0021 Wólka	cały
	wrzesiński	Września	303005_5.0303 Bierzglin	cały

Poz.	Powiat	Gmina	Obręb geodezyjny	Obszar obrębu w granicach OSN
			303005_5.0305 Broniszewo	cały
			303005_5.0310 Gonice	cały
			303005_5.0311 Goniczki	cały
			303005_5.0313 Grzybowo	cały
			303005_5.0317 Gutowo Małe	cały
			303005_5.0318 Gutowo Wielkie	cały
			303005_5.0321 Kleparz	cały
			303005_5.0330 Ostrowo Szlacheckie	cały
			303005_5.0331 Otoczna	cały
			303005_5.0337 Sędziwojowo	cały
			303005_5.0339 Sobiesiernie	cały
			303005_5.0340 Sokołowo	cały
			303005_5.0341 Sołeczno	cały
			303005_5.0342 Stanisławowo	cały
			303005_5.0344 Węgierki	cały
			303005_5.0345 Wódki	cały

Załącznik nr 3

Sposób obliczania minimalnej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych

Tab. 1. Sposób obliczania pojemności płyty gnojowej lub pojemności zbiornika na gnojowicę albo gnojówkę dla gatunków innych niż drób

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika na 1 DJP (m ³)	Współczynnik odliczenia okresu pastwiskowego	Współczynnik odliczenia systemu i wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika (m ³)
1.	płyty gnojowe	2,70 ¹⁾	A	-	$X1 = 2,70 \times A \times nDJP$
2.	zbiorniki na gnojówkę	1,80 ¹⁾	B	F	$X2 = 1,8 \times B \times F \times nDJP$
3.	zbiorniki na gnojowicę	7,80 ¹⁾	C	F	$X3 = 7,8 \times C \times F \times nDJP$

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

* W przypadku chowu krów mlecznych podane w tabeli pojemności płyty/zbiornika dotyczą kategorii krów mlecznych 1. Dla pozostałych kategorii krów (2 i 3) podane wartości należy zwiększyć odpowiednio o 10 i 20%.

Tab. 2. Sposób obliczania pojemności płyty gnojowej i pojemności zbiornika na gnojówkę dla drobiu

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika na 1 DJP (m ³)	Współczynnik odliczenia okresu pastwiskowego	Współczynnik odliczenia systemu i wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika (m ³)
1.	płyty gnojowe	1,8	A	D, F	$X1 = 1,80 \times A \times D \times F \times nDJP$
2.	zbiorniki na gnojówkę	1,3	B	E	$X2 = 1,30 \times B \times E \times nDJP$

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

- 1.nDJP - liczba zwierząt w gospodarstwie wyrażoną w DJP.
- 2.X1-X3 – pojemność płyty gnojowej lub pojemność zbiornika na gnojówkę albo gnojowicę -stanowiąca iloczyn liczby zwierząt w gospodarstwie wyrażonej w DJP i okresu pastwiskowego i pojemności płyty gnojowej lub pojemności zbiornika na gnojówkę albo gnojowicę na 1 DJP.
- 3.A, B, C - współczynniki odliczenia okresu pastwiskowego - współczynnik ma zastosowanie jeśli utrzymywane w gospodarstwie zwierzęta i ptaki korzystają z wypasu na pastwisku. Dla zwierząt

utrzymywanych bez pastwiska wartość współczynników A, B, C przyjmuje wartość = 1. Dawka azotu z odchodów zwierząt na obszarach pastwisk nie może przekroczyć 170 kg N/rok.

A – dla płyt gnojowych

B – dla zbiorników na gnojówkę

C – dla zbiorników na gnojowicę

4. D, E, F – współczynniki odliczenia ze względu na zastosowane rozwiązania systemów utrzymania oraz wyposażenie techniczne.

D – system bezściołowy dla drobiu

E – podsuszanie pomiotu w chowie drobiu

F – zadaszenie lub przykrycie nieprzepuszczalną folią płyty obornikowej.

5. Niezbędną powierzchnię płyt obornikowych (m²) w stosunku do jej pojemności (m³) wylicza się dzieląc wartość X1 przez deklarowaną wysokość składowania, wynikającą z posiadanych przez rolnika środków technicznych.

Tab. 3. Wartości współczynników odliczenia

Lp.	Gatunek, typ użytkowości zwierząt	Współczynnik					
		A	B	C	D	E	F
1.	Bydło mleczne	0,7	0,8	0,7	-	-	0,8
2.	Bydło mięsne	0,5	0,8	0,7	-	-	0,8
3.	Konie	0,7	0,8	-	-	-	0,8
4.	Owce	0,5	0,8	-	-	-	0,8
5.	Świnie	0,7	0,8	0,7	-	-	0,8
6.	Drób	0,8	0,8	-	0,7	0,8	0,8

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

Załącznik nr 4

**Średnie roczne wielkości produkcji nawozów naturalnych i koncentracja zawartego w nich azotu
w zależności od gatunku zwierzęcia, jego wieku i wydajności oraz systemu utrzymania**

Rodzaj zwierząt	SYSTEM UTRZYMANIA								Wartość współczynnika odliczenia koncentracji ^{W^{21,2}}
	Głęboka ściółka		Płytka ściółka				Bezściółowo		
	Obornik		Obornik		Gnojówka		Gnojowica		
	Produkcja obornika (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Produkcja obornika (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Produkcja gnojówki (w m ³ /rok)	Zawartość azotu (w kg/m ³ gnojówki)	Produkcja gnojowicy (w m ³ /rok) ¹	Zawartość azotu (w kg/m ³)	
Bydło									
Buhaje	19,0	3,1	10,5	3,3	5,8	3,4	22,0	3,5	-
Krowy mleczne ^{1a)}	18,8	2,6	10,0	2,8	6,2	2,7	17,6	3,4	0,97
Krowy mleczne ^{2b)}	23,8	3,1	14,8	3,3	7,6	3,2	23,0	4,0	0,97
Krowy mleczne ^{3c)}	26,0	3,7	16,2	4,0	8,4	3,8	25,4	4,5	0,95
Jałówki cielne	18,4	3,0	8,5	3,2	5,4	3,1	16,4	3,4	-
Jałówki powyżej 1 roku życia	12,4	2,8	6,0	2,8	5,8	2,7	11,6	2,9	-
Jałówki od 1/2 do 1 roku życia	7,8	3,4	3,6	3,5	2,4	3,7	6,8	4,7	-
Cielęta do 1/2 roku życia	2,4	3,8	1,6	2,8	1,4	3,2	2,6	3,2	-
Bydło opasowe od 1/2 do 1 roku	12,0	2,6	5,0	3,1	3,8	3,4	10,0	4,5	-
Bydło opasowe powyżej 1 roku	15,0	3,0	7,0	2,7	6,9	2,9	14,2	3,2	-
Trzoda chlewna									
Knury	5,5	3,1	3,2	3,1	1,9	3,3	4,6	3,6	0,85
Lochy	5,0	3,9	3,7	4,0	1,8	4,2	4,6	4,3	0,79
Warchlaki od 2 do 4 miesięcy życia	1,5	2,9	1,0	3,5	0,5	,8	1,4	3,6	0,79
Prosięta do 2 miesięcy życia	0,5	2,3	0,3	2,9	0,2	3,4	0,7	3,0	-
Tuczniki	2,0	4,2	1,5	4,4	1,0	4,6	1,9	4,6	0,75
Konie duże									
Ogiery	8,5	5,0	5,0	1,7	2,0	1,9			
Klaczce, wałachy	8,5	5,2	5,5	1,9	2,4	2,1			
Zrebaki powyżej 2 lat życia	6,5	4,2	5,5	1,5	1,7	1,8			
Zrebaki powyżej 1 roku życia	6,0	3,2	4,0	1,4	1,4	1,3			
Zrebaki od 1/2 do 1 roku życia	2,5	2,7	2,0	1,3	1,2	0,9			
Zrebięta do 1/2 roku życia	1,6	0,15	1,0	0,8	0,7	0,5			

Konie małe								
Ogiery	5,4	2,5	4,0	0,8	1,5	0,9		
Klacz, wałachy	5,4	2,6	4,5	0,9	1,7	1,0		
Zrebaki powyżej 2 lat życia	4,5	2,1	4,5	0,8	1,2	0,9		
Zrebaki powyżej 1 roku życia	4,0	1,6	3,4	0,7	1,0	0,7		-
Zrebaki od 1/2 do 1 roku życia	1,7	1,4	1,4	0,6	0,8	0,5		
Zrebięta do 1/2 roku życia	1,2	0,07	0,7	0,4	0,7	0,3		
Owce								
Tryki powyżej 1 i 1/2 roku życia	1,4	6,7						
Owce powyżej 1 i 1/2 roku życia	1,2	6,9						
Jagnięta powyżej 3 i 1/2 miesiąca życia	0,4	8,3						
Jarlaki	0,7	10,5						
Drób (obornik/pomiot kurzy)								
Kury	0,046	8,5				0,04	12,1	0,86
Kury pomiot podszuszony						0,03	10,5	0,86
Pisklęta	0,03	6,3						-
Brojlery kurze	0,05	12,7				0,03	17,0	0,86
Kaczki	0,064	6,1				0,06	8,5	0,91
Gęsi	0,036	14,5				0,04	17,0	0,91
Indyki	0,067	15,4				0,06	19,0	0,91
Gołębie	0,01	14,0						0,91
Lisy i jenoty								
Samiec						0,024	1,5	
Samica						0,022	1,6	
Młode						0,013	1,3	
Norki i tchórze								
Samiec						0,011	1,8	
Samica						0,009	1,9	
Młode						0,007	1,5	
Króliki								
Samiec			0,15	2,9	0,13	3,1	0,23	3,0
Samica			0,12	3,2	0,11	3,3	0,21	2,8
Młode			0,03	2,6	0,05	2,8	0,06	2,2
Kozy								
Kozy matki	1,2	8,4						
Koźlęta do 3,5 miesiąca	0,4	9,4						

Koźłeta od 3,5 miesiąca do 1,5 roku	0,8	6,9		
Pozostałe kozy	1,0	8,0		
Inne				
Szynszyle			0,047	0,53
Daniele	1,0	8,1		
Strusie afrykańskie	1,5	16		
Strusie Emu i Nandu	1,0	16		
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb	12,0	6,0		
Osad pofermentacyjny z biogazowni rolniczych – fermentacja „mokra”			z	2,8 ^{a), 3)}

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

* – Ze względu na dużą zmienność stosowanych w biogazowniach rolniczych receptur fermentatu, podaną wartość można zastąpić rzeczywistą koncentracją azotu, wynikającą z laboratoryjnej analizy chemicznej, wykonanej w uprawnionej do tego celu jednostce.

- a – krowy mleczne o wydajności mlecznej 6 tys. l
- b – krowy mleczne o wydajności mlecznej 6-8 tys. l
- c – krowy mleczne o wydajności mlecznej powyżej 8 tys. l

1. Podane objętości gnojowicy i gnojówki dotyczą poziomu 8-10 % suchej masy.
2. Wartość współczynnik odliczenia koncentracji „w” stosuje się dla obliczenia rzeczywistej koncentracji azotu w jednostce nawozów naturalnych, wynikającej z udokumentowanych przez hodowcę i powszechnie uznanych praktyk żywieniowych, polegających na stosowaniu obniżonej koncentracji białka w dawce pokarmowej, środków zwiększających strawność białka, żywienia wielofazowego itp. Obliczenie właściwej koncentracji wykonuje się poprzez zastosowanie wzoru

$$k = \text{zawartość azotu} \times w$$

Gdzie:

k - rzeczywista koncentracja azotu w jednostce nawozu naturalnego

zawartość azotu – odpowiednia wartość z tabeli

w - tabelaryczna wartość współczynnik odliczenia

3. W przypadku biogazowni rolniczych, produkcję osadu pofermentacyjnego (z) oblicza się z dokumentacji technologicznej całej instalacji.

Załącznik nr 5

Maksymalne dawki nawożenia azotem dla upraw w plonie głównym N w kg/ha składnika działającego

Rodzaj uprawy	maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł ^{*)} (N kg/ha)
Zboża	
Pszenica ozima	200
Pszenica jara	160
Jęczmień	140
Żyto	120
Owies	120
Kukurydza na ziarno	240
Pszenżyto	180
Mieszanki zbożowe	100
Mieszanki zbożowe na ziarno	140
Okopowe	
Ziemniaki wczesne	100
Ziemniaki późne	250
Buraki cukrowe	180
Buraki pastewne	200
Marchew pastewna	150
Brukiew	180
Rzepa	120
Oleiste	
Rzepak	240
Inne oleiste	160
Rzepak	200
Słonecznik	100
Gorzycza	120
Rzodkiew oleista	120
Perko	140
Strączkowe	
Groch (także wg starego nazewnictwa peluszki, grochopeluszki)	30
Bobik	30
Łubin	0
Bób	60
Wyka	20
Seradela	30
Soja	100
Lędwian	60
Fasola	60

Rodzaj uprawy	maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł^{*)} (N kg/ha)
Fasolka szparagowa	60
Soczewica	20
Pastewne na zielonkę	
Żyto, owies na zielonkę	120
Kukurydza na zielonkę	260
Strączkowe na zielonkę	0
Mieszanki zbożowo - strączkowe	100
Łąka 1 pokosy	60
Łąka 2 pokosy	120
Łąka 3 pokosy	180
Łąka 4 pokosy	240
Grunt w użytkowaniu kośno-pastwiskowym	160
Koniczyna	30
Lucerna	30
Trawy	300
Motylkowe z trawami	100
Motylkowe drobnonasienne	
Esparceta	30
Komonica	30
Nostrzyk	30
Pastewne	
Kapusta pastewna	120
Dynia pastewna	80
Perko	140
Inne	
Proso	140
Gryka	100
Facelia	100
Len	80
Mak	90
Tytoń	160
Sorgo w tym zasiewy mieszane z kukurydzą	200
Wieloletnie	
Trawy	250
Lucerna	0
Mieszanki różnych traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	100
Warzywa: rabarbar	200
szczaw	150

Rodzaj uprawy	maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł^{*)} (N kg/ha)
chrzan	200
Warzywa polowe	
Burak ćwikłowy	150
Szpinak zwyczajny	150
Kapusta	300
Kalafior	350
Brokuł	250
Brukselka	250
Jarmuż	120
Kalarepa	150
Rzepa	140
Rzodkiew	140
Rzodkiewka	100
Brukiew	150
Marchew	150
Pietruszka	150
Seler	250
Pasternak	150
Koper	120
Koper włoski	120
Pomidor	180
Papryka	200
Oberżyna	180
Ogórek	200
Dynia	150
Cukinia	180
Kabaczek	180
Arbuz	150
Melon	150
Sałata	150
Cykoria	150
Endywia	120
Skorzonera	180
Salsefia	120
Cebula	200
Czosnek	120
Por	250
Szczypiorek	110
Rośliny energetyczne	80

Rodzaj uprawy	maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł ^{*)} (N kg/ha)
Rośliny sadownicze	
Drzewa owocowe	60
Krzewy owocowe	80
Truskawka	50
Uprawy szkółkarskie polowe, gruntowe	
Siewki liściastych	150
Siewki iglastych	120
Krzewy liściaste	140
Krzewy iglaste	80
Róże	150
Kwiaty uprawy polowe, gruntowe	
Tulipan	200
Narcyz	200
Mieczyk	250
Hiacynt	250
Lilia	180
Irys holenderski	200
Krokus	200
Szafirek	200
Konwalia	120
Zimowit	250
Słonecznik na kwiat cięty	160
Piwonia	60
Rośliny na suche bukiety	80
Inne uprawy	170

^{*)} z nawozów mineralnych oraz organicznych, naturalnych i środków do użyźniania gleby w przeliczeniu na równoważniki nawozowe

Załącznik nr 6**Sposób obliczania zawartości azotu działającego w nawozach naturalnych w oparciu o równoważnik nawozowy, zależny od rodzaju nawozu naturalnego i terminu jego stosowania**

Azot działający = azot całkowity x równoważnik nawozowy

Wartość równoważnika azotowego dla nawozów naturalnych, środków do użyźniania gleby i różnych terminów ich stosowania:

Rodzaj nawozu	Wartość równoważnika nawozowego dla różnych terminów stosowania nawozów	
	jesienny	wiosenny
Obornik	0,3	0,3
Gnojowica	0,5	0,6
Gnojówka	0,5	0,8
Środki do użyźniania gleby	0,3	0,2

Załącznik nr 7
Harmonogram planowanych działań

Zakres regulacji	Lokalizacja w Programie			Początek obowiązywania	Odpowiedzialny
	Dział	Rozdział	Paragraf		
Okresy nawożenia	Dział II	Rozdział 1	12.1)	dzień wejścia w życie Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			12.2), 12.3), 12.4), 12.5), 13, 14	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami	Dział II	Rozdział 2	16, 25, 26	dzień wejścia w życie Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			17, 19, 23, 24	koniec obowiązywania Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			18, 20, 21, 22	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Zasady nawożenia pól na terenie o dużym nachyleniu	Dział II	Rozdział 3	28, 29	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Ograniczenia nawożenia na glebach podmokłych, zalanych, zamrzniętych lub pokrytych śniegiem	Dział II	Rozdział 4	31	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Nawożenie w pobliżu cieków	Dział II	Rozdział 5	33, 34	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Dawki i sposoby nawożenia	Dział II	Rozdział 6	36, 42, 43, 44	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			41	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni do 100 ha użytków rolnych na OSN
			37, 38, 39, 40	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych na OSN

Zakres regulacji	Lokalizacja w Programie			Początek obowiązywania	Odpowiedzialny
	Dział	Rozdział	Paragraf		
Edukacja prowadzących działalność rolniczą na OSN w zakresie dobrej praktyki rolniczej oraz prowadzenie dla nich specjalistycznego doradztwa	Dział III		45	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			46	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego/Wójt gminy lub Burmistrz/Prezydent miasta
			47	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			48	dwa miesiące od dnia wejścia w życie Programu	Dyrektor RZGW/Wójt gminy lub Burmistrz/Prezydent miasta
Kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia i realizacji przez prowadzących działalność rolniczą na OSN obowiązków określonych w Programie	Dział IV		49	dzień wejścia w życie Programu	Wojewódzcy Inspektorzy Ochrony Środowiska
Sposób monitorowania oraz dokumentowania realizacji programu i jego efektów	Dział V		50.1)	dzień wejścia w życie Programu	Główny Inspektor Ochrony Środowiska/ Wojewódzcy Inspektorzy Ochrony Środowiska
			50.2)	dzień wejścia w życie Programu	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze
			50.3)	dzień wejścia w życie Programu	Centrum Doradztwa Rolniczego/ Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			51, 52	dzień wejścia w życie Programu	KZGW